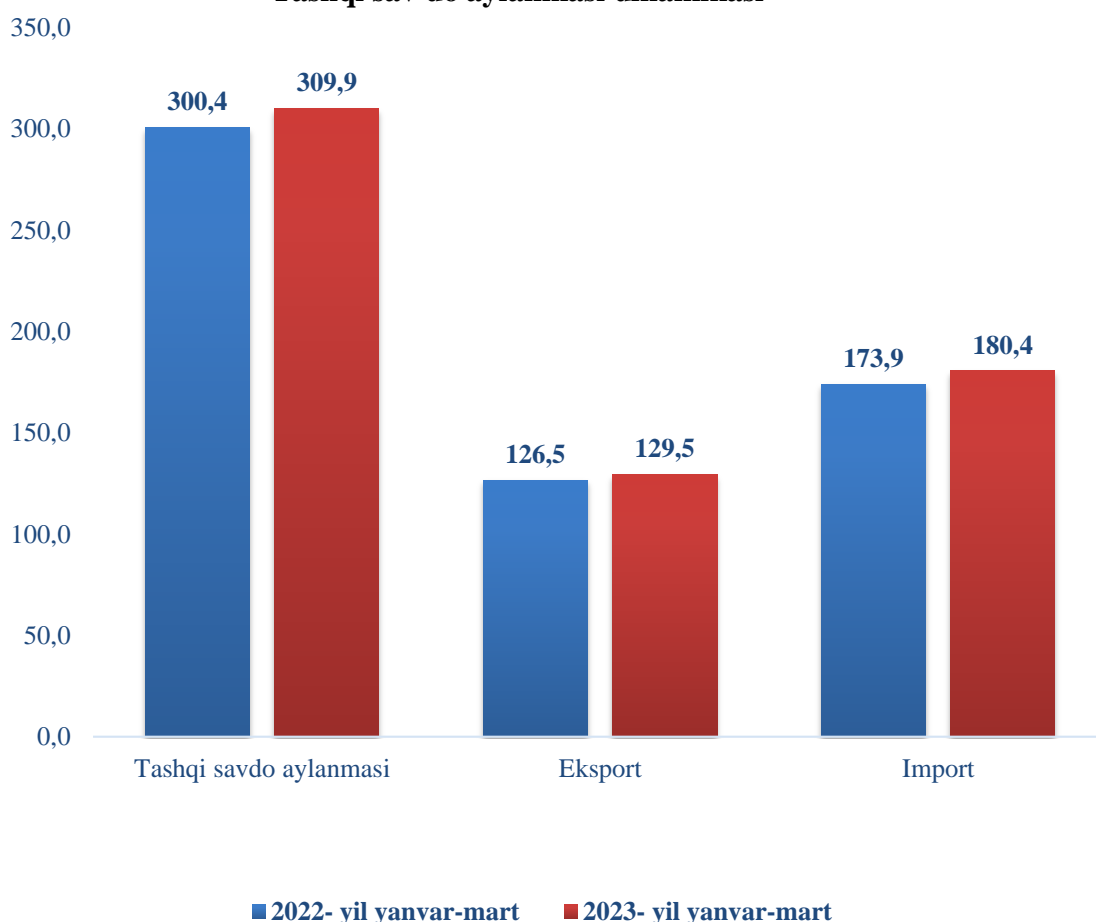

IX. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

2023-yilning yanvar-mart oylarida viloyatning tashqi savdo aylanmasi 309,9 mln. AQSH dollari tashkil etgan, jumladan 129,5 mln. AQSH dollarini-eksport, 180,4 mln. AQSH dollarini import tashkil etdi. Tashqi savdo aylanmasining saldosi -50,9 mln. AQSH dollarini tashkil qildi.

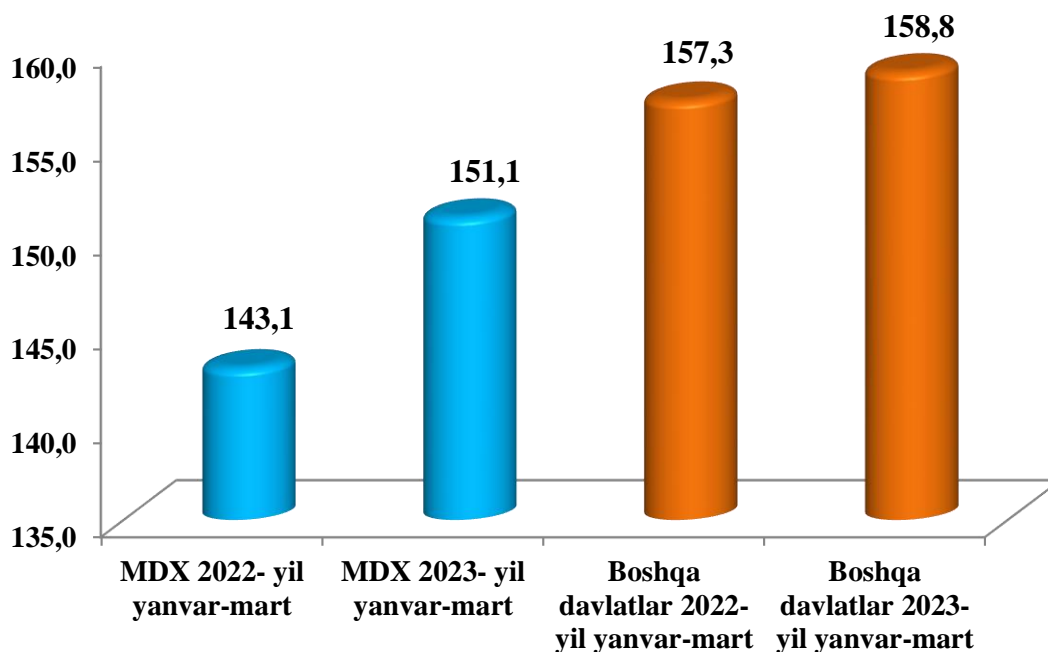
Tashqi sav do aylanmasi dinamikasi

(mln. AQSH dollari)

So‘ngi yillarda xukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishni, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi. Jumladan, xom ashyo eksportidan, qo‘shilgan qiymati yuqori hamda sarmoya talab tovarlar eksportiga yo‘naltirilgan tashqi savdo amalga oshirilmoqda.

2023- yil yanvar-mart oylari viloyat tashqi savdo aylanmasida MDH va boshqa davlatlarning ulushi
(mln. AQSH dollar va foizda)

2022- yil yanvar-mart

■ MDH davlatlar ■ Boshqa davlatlar

2023- yil yanvar-mart

■ MDH davlatlar ■ Boshqa davlatlar

2022- yilning yanvar-mart oylarida viloyatda amalga oshirilgan tashqi savdo aylanmasi o'tgan yilning mos davriga nisbatan 103,2 % ga, MDH davlatlari 105,6 % ni tashkil etgan bo'lsa, boshqa davlatlar 101,0 % ga ko'paygani kuzatildi.

Jumladan, jami eksport aylanmasi 102,4 % ni va shundan MDH davlatlari 119,0 % ni tashkil etgan bo'lsa, boshqa davlatlarga 67,8 % ni tashkil etdi.

Jami import aylanmasi 103,7 % ga ko'paygan bo'lib, undan MDH davlatlari 85,8 % ni tashkil etgan bo'lsa, boshqa davlatlar 112,6 % ga ko'paygan.

MDH va boshqa davlatlar bilan tashqi savdo aylanmasi
(mln. AQSH dollari)

	yanvar-mart		O'sish sur'ati, % da
	2022- yil	2023- yil	
Tashqi savdo aylanmasi	300,4	309,9	103,2
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	143,1	151,1	105,6
Boshqa davlatlar	157,3	158,8	100,9
Eksport	126,5	129,5	102,4
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	85,4	101,6	119,0
Boshqa davlatlar	41,0	27,8	67,8
Import	173,9	180,4	103,7
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	57,7	49,5	85,8
Boshqa davlatlar	116,3	130,9	112,6

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo'nalishi bo'yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi oziq-ovqat mahsulotlariga to'g'ri kelmoqda, keyingi o'rinlarda eksport hajmi bo'yicha asosan yengil sanoat tovarlari, qora va rangli metallar, mashina va asbob-uskunalar va kimyo mahsulotlariga to'g'ri kelmoqda.

Viloyatdagi eksport-import tarkibi

	Umumiy hajm <i>mln.AQSH.dollr</i>		2022- yil yanvar-mart oylariga nisbatan % da
	2022- yil yanvar-mart	2023- yil yanvar-mart	
Eksport tarkibi	126,5	129,5	102,4
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	13,3	14,5	108,5
Ichimliklar va tamaki	0,2	1,1	5,4 m.
Xom ashyo yoqilg'idan tashqari nooziq-ovqat hisoblanadi	1,8	1,7	96,0
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar	0,7	0,0	0,0
Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar	1,7	0,9	52,4
Sanoat mahsulotlari	78,8	66,5	84,5
Mashinalar va transport uskunolari	1,8	4,3	2,3 m.
Turli xil tayyor mahsulotlar	25,9	32,9	127,0
Xizmatlar	2,2	4,1	192,3
Boshqalar	-	3,4	-
Import tarkibi	173,9	180,4	103,7
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	21,6	30,5	141,4
Xom ashyo yoqilg'idan tashqari nooziq-ovqat hisoblanadi	9,5	10,1	107,2
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar	6,9	2,9	41,9
Hayvonlar va o'simlik moylari, yog'lar va mumlar	7,0	4,6	65,4
Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar	23,7	19,9	84,1
Sanoat mahsulotlari	39,2	42,3	107,9
Mashinalar va transport uskunolari	61,8	56,4	91,3
Turli xil tayyor mahsulotlar	4,3	4,8	112,3
Boshqalar	-	8,8	-

2023- yil yanvar-mart oylarida eksport qilingan mahsulotlar va xizmatlar tarkibi bo'yicha tahlil qilinganda, (2022- yilning tegishli davriga nisbatan), Ichimliklar va tamaki 5,4 m. ga, Mashinalar va transport uskunalari 2,3 m. ga ko'paygani kuzatildi.

2023-yil yanvar-mart oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasi yuqori ulushga ega davlatlar

(ming AQSH dollari)

Davlatlar nomi	Tashqi savdo aylanmasi	Eksport	Import
Rossiya Federatsiyasi	100383,1	78519,2	21863,9
Xitoy	63818,5	8878,2	54940,4
Qozog'iston	27471,3	11432,3	16038,9
Turkiya	22678,1	4318,3	18359,8
Germaniya	12815,3	1900,8	10914,5
Polsha	11674,6	4834,0	6840,6
Qirg'iziston	9605,5	6873,0	2732,5
Belorussiya	7649,2	1038,6	6610,5
Litva	6360,0	148,8	6211,2
Koreya Respublikasi	5887,2	1045,3	4841,9
Hindiston	4545,2	148,3	4396,9
Italiya	3736,5	533,9	3202,6
Malayziya	3052,3	-	3052,3
Frantsiya	2943,3	27,3	2916,0
Eron	2248,4	613,6	1634,8
Avstriya	1750,2	114,3	1635,9
Ukraina	1673,8	628,8	1045,1
Tadjikistan	1597,1	1356,4	240,8
Afg'oniston	1513,7	1513,7	-
Turkmaniston	1466,1	936,2	529,9

So‘nggi yillarda hukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishda, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida, eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi.

Namangan viloyati, jahonning 56 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Rossiya Federatsiyasida (32,4 %), Xitoy Xalq Respublikasida (20,6 %), Qozog‘istonda (8,9 %), Turkiyada (7,3 %), Germaniya (4,1 %), Polsha (3,8 %) va Qirg‘iziston (3,1 %) qayd etilgan.

Shuningdek, qo‘shni davlatlar bilan o‘zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalardagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko‘rish mumkin.

2023- yil yanvar-mart oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasida katta ulushga ega bo‘lgan davlatlar

Davlatlar nomi	Viloyat tovar aylanmasida ulushi % da	2022- yil yanvar-mart oylariga nisbatan % da
Rossiya Federatsiyasi	32,4	120,3
Xitoy	20,6	70,7
Qozog‘iston	8,9	122,8
Turkiya	7,3	82,3
Germaniya	4,1	2,2 m.
Polsha	3,8	3,0 m.
Qirg‘iziston	3,1	52,9
Belorussiya	2,5	2,4 m.
Litva	2,1	118,0
Koreya Respublikasi	1,9	124,6

Davlatlar nomi	Viloyat tovar aylanmasida ulushi % da	2022- yil yanvar-mart oylariga nisbatan % da
Hindiston	1,5	141,6
Italiya	1,2	3,7 m.
Malayziya	1,0	2,3 m.
Frantsiya	0,9	165,9
Eron	0,7	118,5
Avstriya	0,6	8,5 m.
Ukraina	0,5	33,1
Tadjikistan	0,5	57,6
Afg'oniston	0,5	194,7
Turkmaniston	0,5	21,8

**2023- yil yanvar-mart oylarida jami eksport tovarlari
hajmida tarmoqlarning ulushi (% da)**

■ Oziq-ovqat va tirik hayvonlar

■ Ichimliklar va tamaki

■ Oziq-ovqat bo'lmagan xom ashyo, yoqilg'idan tashqari

■ Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar

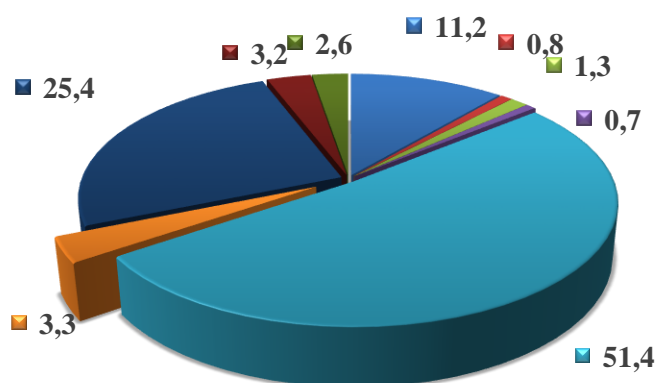
■ Ishlab chiqarilgan mahsulotlar

■ Mashina va transport uskunolari

■ Har xil tayyor mahsulotlar

■ Xizmatlar

■ Boshqalar

2023-yil yanvar-mart oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko'rsatdiki, 2022- yilning yanvar-mart oylarida amalga oshirilgan eksportning umumiy hajmiga nisbatan yengil sanoat ulushi 51,4 %, har xil tayyor mahsulotlar eksportining ulushi 25,4 % ni hamda oziq ovqat va tirik hayvonlar eksportining ulushi esa 11,2 % ni tashkil etdi.

Xizmatlar eksporti hajmi 4 137,5 ming.AQSH dollarini yoki jami eksport hajmining 3,2 % ni tashkil etib, o'tgan-yilning mos davriga nisbatan 92,3 % ga ko'payganligi kuzatildi. Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport xizmatlari, turizm xizmatlari, moliyaviy xizmatlaridan iborat.

2023- yil yanvar-mart oylarida jami eksport tovarlari hajmi shahar va tumanlar kesmida
(ming AQSH dollari)

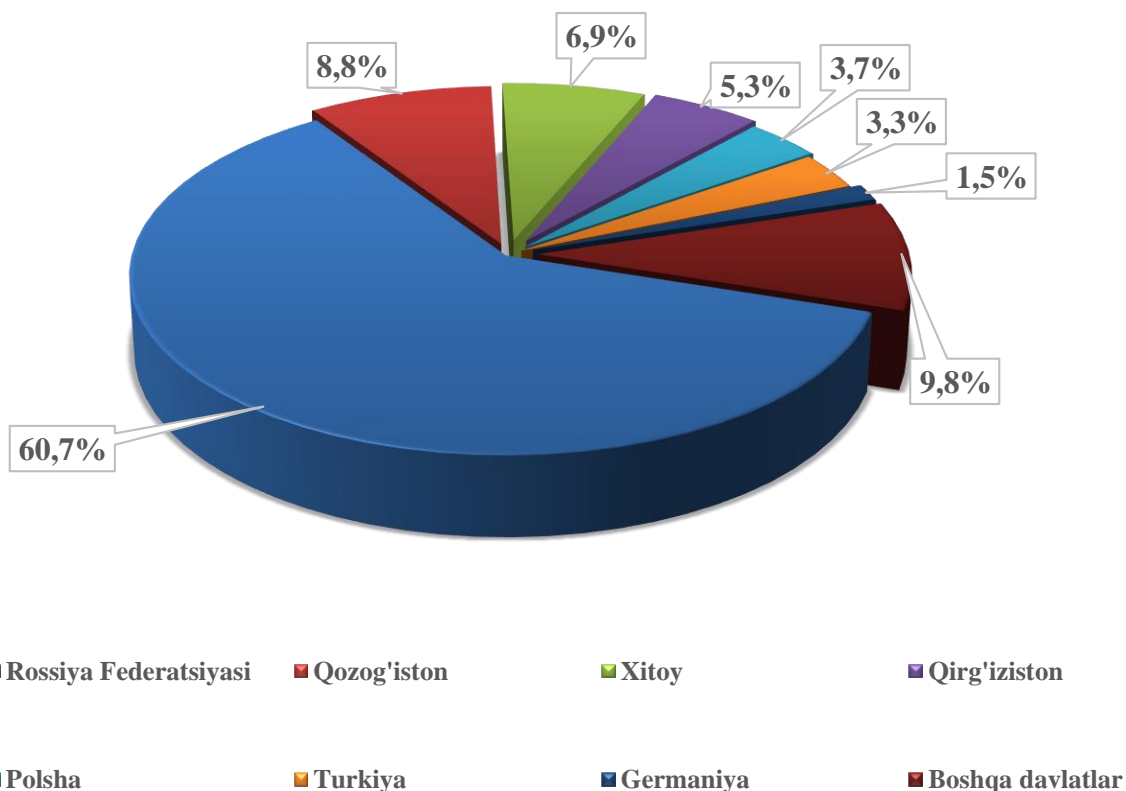
	yanvar-mart		O'sish sur'ati, % da
	2022- yil	2022- yil	
Viloyat jami	126 464,9	129 450,6	102,4
Namangan sh.	38 663,5	53 071,9	137,3
Mingbuloq	4 431,3	548,0	12,4
Kosonsoy	8 452,9	15 920,4	188,3
Namangan t.	6 592,6	5 723,0	86,8
Norin	7 132,2	2 037,8	28,6
Pop	3 107,4	3 032,2	97,6
To'raqo'rg'on	21 150,9	20 799,6	98,3
Uychi	11 826,4	8 073,3	68,3
Uchqo'rg'on	10 322,0	7 478,5	72,5
Chortoq	720,3	342,5	47,6
Chust	10 336,6	8 559,4	82,8
Yangiqo'rg'on	3 586,2	3 414,1	95,2

TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTI

To'qimachilik mahsulotlari eksporti hajmining oshishi bevosita paxta xomashyosi o'rniga tayyor mahsulot ishlab chiqarish va qo'shimcha qiymat yaratish maqsadida amalga oshirilgan islohotlarning natijasi ekanini ko'rish mumkin. Jumladan, joriy yilda 99,0 mln.AQSh dollarlik to'qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirilib, umumiy eksportning 76,5 % ini tashkil etdi va o'tgan yilga nisbatan 101,4 % ga o'sdi.

2022- yil yanvar-mart oylarida viloyat eksportida

Viloyatdan eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning asosiy qismi Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkiya, Polsha va Germaniya davlatlari hissasiga to'g'ri kelmoqda. Bu esa umumiy eksport xajmining 90,2 % tashkil qiladi.

Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston, Xitoy Xalq Respublikasi, Qirg'iziston, Polsha, Turkiya, va Germaniya davlatlariga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga nazar tashlasak, asosan yengil sanoat mahsulotlari oziq-ovqat mahsulotlari guruhlaridan iborat ekanligini ko'rishimiz mumkin.

**2023- yil yanvar-mart oylarida jami import tovarlari
hajmi shahar va tumanlar kesmida**
(ming AQSH dollari)

	Yanvar–mart		O‘shish sur‘ati, %da
	2022- yil	2022- yil	
Viloyat jami	173 934,1	180 414,7	103,7
Namangan sh.	66 309,7	95 183,3	143,5
Mingbuloq	2 765,5	1 641,7	59,4
Kosonsoy	14 013,3	4 971,0	35,5
Namangan t.	14 334,4	7 169,4	50,0
Norin	9 919,9	13 630,8	137,4
Pop	4 130,1	5 715,4	138,4
To‘rao‘rg‘on	8 007,4	14 527,6	181,4
Uychi	13 976,8	12 238,5	87,6
Uchqo‘rg‘on	2 386,5	2 143,2	89,8
Chortoq	9 535,6	6 670,2	70,0
Chust	20 361,4	10 788,1	53,0
Yangiqo‘rg‘on	8 193,6	5 691,0	69,5

Joriy davrda import qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko‘rsatdiki, 2023- yilning yanvar-mart oylarida amalga oshirilgan importning umumiy hajmiga nisbatan mashina va uskunalar importining ulushi 31,3 % ni, sanoat mahsulotlari importining ulushi 23,5 % ni, oziq-ovqat mahsulotlari importining ulushi 16,9 % ni hamda kimyoviy moddalar va shunga o‘xshash mahsulotlar importining ulushi esa 11,0 % ni tashkil etdi.

2023- yil yanvar-mart oylarida jami import tovarlari hajmida tarmoqlarning ulushi (% da)

■ Oziq-ovqat va tirik hayvonlar

■ Xom ashyo yoqilg'idan tashqari noziq-ovqat hisoblanadi

■ Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xshash materiallar

■ Hayvonlar va o'simlik moylari, yog'lar va mumlar

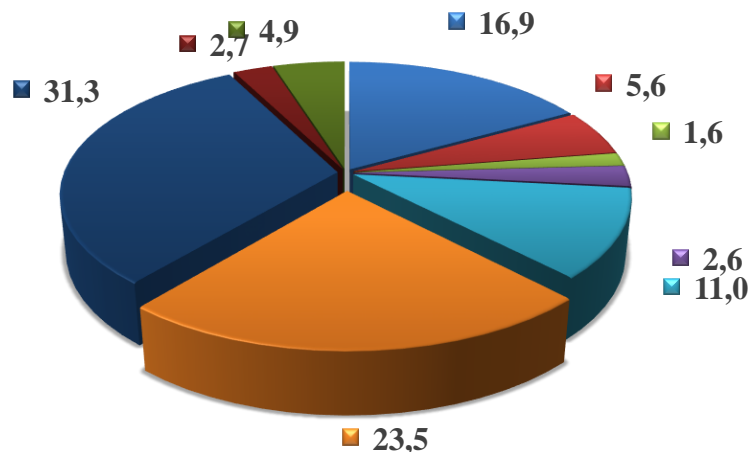
■ Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar

■ Sanoat mahsulotlari

■ Mashinalar va transport uskunalari

■ Turli xil tayyor mahsulotlar

■ Boshqalar

2023- yil yanvar-mart oylarida viloyat importida asosiy hamkor davlatlar ulishi

2022- yil yanvar-mart oylarida viloyatga 59 ta xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan. Shundan 7 ta eng yirik bo'lgan Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston, Turkiya, Germaniya, Polsha va Belarusiya kabi xamkor davlatlarning jami import hajmi 135 568,6 ming AQSH dollarga teng. Bu esa umumiy import hajmining 75,1 % ni tashkil qiladi.

